14.9.2026

Hallintovaliokunnalle

Vastine hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain, tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain sekä turvallisuusselvityslain 18 ja 48 §:n muuttamisesta (He 85/2026 vp) hallintovaliokunnalle annettuihin asiantuntijalausuntoihin

Valtiovarainministeriö on valmistellut vastineen hallituksen esitykseen esitettyjen asiantuntijalausuntojen huomioihin. Vastineessa ei käsitellä hallituksen esitystä puoltavia tai toteavia kannanottoja. Osia vastineesta on valmisteltu yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston sekä puolustusministeriön kanssa. Tästä on erikseen maininta kyseisissä kohdissa.

Valtiovarainministeriö tuo vastineenaan esiin seuraavaa.

Eduskunnan virastojen määritelmä, arviointilain 3 a §:n 3 momentti

Eduskunnan kanslia kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että hallituksen esityksestä ei ilmene täysin selvästi, mitä viittauksella eduskunnan virastoihin tarkoitetaan ehdotettavassa arviointilain 3 a §:n 3 momentissa. Säännöksen viittaus eduskunnan virastoihin ei ole täysin yksiselitteinen ottaen huomioon, että voimassa olevassa sääntelyssä viittaukset eduskunnan kansliaan ja eduskunnan virastoihin eivät ole täysin vakiintuneita. Eduskunnan kanslian käsityksen mukaan säädösehdotusta olisi mahdollista täsmentää esimerkiksi tekoälyjärjestelmien valvonnasta annettua lakia vastaavaksi.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että hallituksen esityksen mukainen arviointilain 3 a §:n 3 momentin mukainen viittaus eduskunnan virastoihin perustuu voimassa olevaan lakiin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019). Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan soveltamisalan rajaukseen sisältyvät eduskunnan kanslia ja virastot voidaan kuitenkin myös määritellä Eduskunnan kanslian ehdottamalla tavalla hallituksen esityksessä ehdotettuun nähden seuraavasti (lisäys ja muutokset keltaisella korostettuna ja alleviivattuna):

> ***3 a § Valtionhallinnon viranomaisen arviointivelvollisuudet***
>
> *Valtionhallinnon viranomaisen on arvioitava tietojärjestelmiensä ja tietoliikennejärjestelyjensä tietoturvallisuutta ja varautumista käyttäen 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja menettelyjä.*

Valtionhallinnon viranomaisen on valittava arviointimenettely tietojärjestelmän tai tietoliikennejärjestelyn riskiarvioinnin perusteella, kuitenkin siten, että sen on:

1) pyydettävä arviointiviranomaisen arviointi tietojärjestelmälleen tai tietoliikennejärjestelylleen, jossa käsitellään turvallisuusluokkaan I tai II luokiteltuja tietoja;

2) pyydettävä arviointiviranomaisen tai hankittava tietoturvallisuuden arviointilaitoksen arviointi tietojärjestelmälleen tai tietoliikennejärjestelylleen, jossa käsitellään turvallisuusluokkaan III luokiteltuja tietoja, jollei se päätä arvioinnin pyytämisen tai hankkimisen olevan tietojärjestelmän tai tietoliikennejärjestelyn riskiarvioinnin perusteella tarpeetonta; ja

3) toteutettava aina vähintään itsearviointi.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta suojelupoliisin, eduskunnan oikeusasiamiehen eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan, tuomioistuimiin, valitusasioita käsittelemään perustettuihin lautakuntiin, tasavallan presidentin kansliaan eikä eduskunnan kansliaan tai muihin eduskunnan virastoihin.

Pääesikunnan määrätyn turvallisuusviranomaisen arviointitehtävän tarkkarajaisuus, arviointilain 3 d §

Kyberala ry esittää lausunnossaan, että Pääesikunnan määrätyn turvallisuusviranomaisen arviointitehtävä on pidettävä rajallisena ja täsmällisenä. Kyberala ry:n lausunnon mukaan tehtävää ei ole säännöstasolla rajattu turvallisuusluokkiin, vaikka perustelujen mukaan kyvykkyys kohdistuu ensisijaisesti luokkien I ja II järjestelmiin. Lisäksi 4 b §:n 2 momentti mahdollistaa, että arviointiviranomaiset sopivat tehtävien hoitamisesta toistensa lukuun, jolloin Pääesikunnan määrätty turvallisuusviranomainen voi hoitaa myös arviointeja, joihin on markkinaehtoista tarjontaa. Säännöksen seurauksena luodaan kiertomekanismi markkinaehtoisuuden heikentämiseksi.

Vastine: Valtiovarainministeriö on valmistellut vastineen tämän kohdan yhteistyössä puolustusministeriön kanssa.

Pääesikunnan määrätyn turvallisuusviranomaisen arviointilain 3 d §:n mukainen arviointitehtävä on valmistelun aikana rajattu koskemaan Puolustusvoimien omien tietojärjestelmien arviointeja, jotta selkeä tehtävänjako säilyisi Liikenne- ja viestintäviraston kanssa ja vältettäisiin päällekkäisyyksiä. Valmistelun aikana ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena tai tarpeellisena rajata Pääesikunnan määrätyn turvallisuusviranomaisen tehtävää tämän tarkemmin.

On huomattava, että myös alempiin turvallisuusluokkiin kuuluvat järjestelmät voivat muodostaa osan Puolustusvoimien operatiivisesti kriittistä kokonaisarkkitehtuuria. Tehtävän sitominen tiettyihin turvallisuusluokkiin voisi tarpeettomasti rajoittaa mahdollisuuksia huolehtia Puolustusvoimien tietojärjestelmäkokonaisuuden tietoturvallisuudesta johdonmukaisella tavalla. Tarkoitus on, että tehtäväsäännös mahdollistaisi kaikkien tarvittavien julkisien, salassa pidettävien ja turvallisuusluokkien tietoja käsittelevien Puolustusvoimien omien tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden ja varautumisen arvioinnit sekä Puolustusvoimien omassa toiminnassa tarvitsemien turvallisuuskriittisten ratkaisujen arvioinnit.

Esityksen tarkoituksena on luoda pysyvä toimivaltaperusta, joka säilyy käyttökelpoisena myös toimintaympäristön muuttuessa. Arviointiviranomaisten välinen yhteistyö ei muuta kunkin viranomaisen lakisääteistä toimivaltaa eikä tehtävien aineellista kohdentumista. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa asiantuntemuksen tehokas hyödyntäminen ja tarkoituksenmukainen työnjako viranomaisten välillä, ei luoda uutta toimivaltaa tai syrjäyttää markkinaehtoista toimintaa.

Esityksen lähtökohtana ei ole siirtää arviointitoimintaa laajasti viranomaisen hoidettavaksi, vaan täydentää kansallista arviointikyvykkyyttä sellaisilla alueilla, joilla Puolustusvoimilla on erityinen turvallisuus- tai osaamistarve. Esityksestä ei seuraa yksityisten arviointipalveluiden käyttöä estävää velvoitetta, eikä se poista mahdollisuutta hankkia palveluja markkinoilta silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Pääesikunnan määrätty turvallisuusviranomainenkin toteaa lausunnossaan, että Puolustusvoimien omalla kyvykkyydellä on tarkoitus arvioida ensisijaisesti korkeimpien turvallisuusluokkien tietoja käsitteleviä järjestelmiä, jolloin uudella tehtävällä ei ole ratkaisevaa merkitystä ostopalveluina hankittavien arviointipalveluiden markkinoihin.

Esityksessä on nimenomaisesti tunnistettu omaan toimintaan kohdistuvan arvioinnin erityispiirteet ja tämän vuoksi arviointiviranomaiselta edellytetään organisatorista sekä päätöksenteon riippumattomuutta. Arviointitehtävän asianmukaisuus ei siten perustu pelkästään siihen, että arviointi tapahtuu saman hallinnonalan sisällä, vaan laissa säädettyihin riippumattomuutta turvaaviin rakenteisiin.

Valtiovarainministeriö tai puolustusministeriö eivät esitä muutoksia suhteessa hallituksen esityksessä esitettyyn.

Suojelupoliisin arviointilain soveltamisalaan liittyvä rajaus, arviointilain 3 a §:n 3 momentti

Kyberala ry esittää lausunnossaan, että suojelupoliisin osalta täsmennetään säännös- tai vähintään perustelutasolla, mitä arviointiperusteita järjestelmien

arvioinnissa sovelletaan, kuka arvioinnin tekee ja miten arviointien kattavuus ja säännöllisyys varmistetaan. Poikkeus tulee rajata vain siihen, mikä on toiminnan suojaamisen kannalta välttämätöntä, eikä sen tule tarkoittaa luopumista riippumattomasta arvioinnista. Myös suojelupoliisin järjestelmien arvioinnissa on hyödynnettävä arviointiviranomaisen sekä 4 a §:n mukaista ulkopuolista asiantuntijakapasiteettia siinä laajuudessa kuin se on turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisen puitteissa mahdollista.

Vastine: Suojelupoliisin tietojärjestelmät sisältävät erittäin sensitiivistä ja arkaluonteista sisältöä, jonka potentiaalinenkin päätyminen kolmannelle osapuolelle voisi vaarantaa suojelupoliisin tiedonhankintaa ja siten kansallista turvallisuutta. Suojelupoliisin arvion mukaan sillä, että arvioinnin suorittaisi suojelupoliisista ulkopuolinen taho olisi kansallista turvallisuutta heikentävä vaikutus. Valtiovarainministeriö toteaa, että soveltamisalasta poikkeaminen on kansallinen turvallisuuskysymys, eikä ehdotettua poikkeuksen rajaamista ole mahdollista tehdä.

Valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotettu arviointilain sääntely mahdollistaa sen, että suojelupoliisi voi oman harkintansa mukaan pyytää tietoturvallisuuden arviointia Liikenne- ja viestintävirastolta taikka hankkia arvioinnin tietoturvallisuuden arviointilaitokselta tai muulta arviointipalveluita tarjoavalta yritykseltä. Kaikki viranomaiset vastaavat käyttämiensä tietojärjestelmien tietoturvallisuustoimenpiteistä riippumatta siitä ovatko ne riskiarviointiin perustuvan arviointimenettelyn valintaa koskevan velvollisuuden piirissä.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että suojelupoliisi kannattaa nykyistä ratkaisua ja suojeluspoliisi toteaa lausunnossaan, että sen esittämät näkemykset on huomioitu valmistelun aikana hyvin.

Valtiovarainministeriö ei esitä muutoksia suhteessa hallituksen esityksessä esitettyyn.

Arviointilaitoslain 5 § 3 momentin mukainen lisäpätevyyksien hyväksyminen

FINAS-akkreditointipalvelu toteaa lausunnossaan, että se ei yhdy arviointilaitoslain 5 § 3 momentin perusteluissa esitettyyn näkemykseen siitä, etteivät kansainvälisiin akkreditointistandardeihin perustuvat akkreditointimenettelyt soveltuisi kansallisen tietoturvallisuussääntelyn erityispiirteiden huomioon ottamiseen. FINAS-akkreditointipalvelu toteaa lausunnossaan myös, että ehdotus muodostaisi kansallisen akkreditointijärjestelmän rinnalle toisen menettelyn, jossa muu kansallinen viranomainen toteaisi ja seuraisi vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen teknistä pätevyyttä tiettyyn vaatimustenmukaisuuden arviointitoimintaan.

Vastine: Valtiovarainministeriö on valmistellut vastineen tämän kohdan yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa.

Tietoturvallisuuden arviointilaitosten lisäpätevyystarpeet liittyvät usein viranomaisten tietojärjestelmien turvallisuusratkaisuihin ja niitä koskeviin säädöksiin ja säädösten soveltamista koskeviin viranomaisohjeisiin ja -menettelyihin, joilla on liityntä myös kansalliseen turvallisuuteen. Näiden pätevyystarpeiden erityisasiantuntemusta on kapealla joukolla toimivaltaisia viranomaistoimijoita, joista yksi on Liikenne- ja viestintävirasto. Lisäpätevyysalueiden hyväksymiseen ei liity tarvetta kansainvälisen hyväksyttävyyden varmistumisesta, johon akkreditoinnin avulla pyritään.

Tietoturvallisuuden arviointilaitosten toiminta ei ole asetuksessa (EY) 765/2008 tarkoitettua vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten toimintaa, vaan niiden toiminta perustuu tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annettuun kansalliseen lakiin. Ehdotuksella ei siis luoda uutta suoraan sovellettavan asetuksen (EY) 765/2008 vastaista menettelyä. Kyberkestävyyssäädöksen 42 artiklaan viitataan esityksessä esimerkinomaisesti, sillä myös EU-sääntelyssä on tunnistettu toimivaltaisen viranomaisen tekemä pätevyyden hyväksyntä akkreditointiyksikön akkreditoinnin sijasta.

Arviointikriteeristöjä on monenlaisia ja jokaista pätevyyden varmistamista varten on tärkeää valita tarkoituksenmukaisin menettely. Akkreditoinnin edut on tarkoitus huomioida jatkossakin ja valita akkreditointi, mikäli se on toimivin vaihtoehto. Pitkäaikainen soveltamiskäytäntö on osoittanut, että aina akkreditointi ei kuitenkaan tuo lisäarvoa vaan lisää hallinnollista taakkaa. Uusi menettely tuo joustavuutta, vähentää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia sekä vastaa tarpeeseen saada käyttöön arviointikriteeristöjä, joita nykyisin ei akkreditoinnissa käytetä. Tarkoitus on edistää tietoturvallisuuden arviointilaitosten elinkeinotoiminnan edellytyksiä, jotta tietoturvallisuuden arviointilaitokset voisivat tarjota arviointeja perustuen useampiin arviointiperusteisiin ja -kriteeristöihin. Liikenne- ja viestintäviraston olisi kuultava lisäpätevyyden hyväksyntämenettelyn harkinnassa ja pätevyyden selvittämisessä pätevyyden hyväksymisen kannalta keskeisiä viranomaisia, joita olisivat tapauskohtaisesti esimerkiksi FINAS-akkreditointipalvelu mahdollisesti soveltuvien standardien osalta, ja muita viranomaisia, joiden viranomaistehtäviin haettu pätevyysperuste liittyy.

Esityksellä ei korvata nykyistä akkreditointia tai tuoda sen rinnalle uutta vastaavaa prosessia. Hyväksytyksi tietoturvallisuuden arviointilaitokseksi hyväksyminen ja aseman säilyttäminen edellyttää jatkossakin voimassa olevaa FINASin akkreditointia jollekin riittävän yleiskäyttöiselle tietoturvallisuuden pätevyysalueelle, sillä akkreditointimenettely varmistaa osaltaan tietoturvallisuuden arviointilaitoksen kyvyn noudattaa johdonmukaisesti tasalaatuisuuden ja vertailukelpoisuuden turvaavia toimintaprosesseja. Ilman

akkreditointia myönnettyjen lisäpätevyyksien valvonnan ei katsota lisäävän rinnakkaisuutta menettelyihin, joissa edelleen on tarve pitää tarkkarajaisesti huolta viranomaisvastuiden jakautumisesta FINAS-akkreditointipalvelun ja Liikenne- ja viestintäviraston välillä.

Valtiovarainministeriö tai liikenne- ja viestintäministeriö eivät esitä muutoksia suhteessa hallituksen esityksessä esitettyyn. Liikenne- ja viestintävirasto myös puoltaa tätä näkemystä.

Arviointilaitoslain 7 §:n mukaiset tiedonsaantioikeudet kansalliselta akkreditointilaitokselta

FINAS-akkreditointipalvelu pitää lausunnossaan ehdotettua Liikenne- ja viestintäviraston ehdotetun arviointilaitoslain 7 §:n mukaista tiedonsaantioikeutta kansalliselta akkreditointielimeltä ongelmallisena ja katsoo sen hämärtävän selkeää tehtävien ja vastuiden jakoa akkreditointielimen ja muiden kansallisten viranomaisten välillä.

Vastine: Valtiovarainministeriö on valmistellut vastineen tämän kohdan yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa.

Arviointilaitoslain 7 §:ään ehdotetut tiedonsaantioikeudet on valmisteltu julkisuuslain mukaisena viranomaisten tehtävien kannalta välttämättömänä tiedonvaihtona, mikä kuuluu tavanomaiseen viranomaisyhteistyön. Liikenne- ja viestintävirasto hankkii lähtökohtaisesti tarvitsemansa tiedot asian vireille saattajalta ja/tai valvonnan kohteelta. Tietyissä tilanteissa kaikkia asian selvittelyyn tarvittavia tietoja ei ole saatavilla valvonnan kohteelta tai valvonnan kohteelta saatavien tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta tulee pyrkiä varmistumaan muista luotettavista lähteistä ja rekistereistä. Koska tietoturvallisuuden arviointilaitoksena toimimisen edellytyksenä on voimassa oleva FINASin akkreditointi, tulee Liikenne- ja viestintäviraston pystyä varmistumaan akkreditoinnin voimassaoloon vaikuttavista tiedoista sekä saamaan tietoja, jos tietoturvallisuuden arviointilaitoksen seurannassa on havaittu seikkoja, jotka vaativat välittömiä toimenpiteitä tai lisäselvitystä, jotta laitosten asianmukaisesta toiminnasta voidaan varmistua. Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus FINAS-akkreditointipalvelulta rajautuu tietoihin, jotka ovat välttämättömiä sen valvomiseksi, että tietoturvallisuuden arviointilaitos täyttää toimintaansa koskevat vaatimukset.

Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeudella ei ole tarkoitus korvata eikä olla päällekkäinen FINASin akkreditointien kanssa. Tarkoitus ei ole, että Liikenne- ja viestintävirasto jatkossa FINAS-akkreditointipalvelulta saamansa aineiston perusteella arvioisi uudelleen akkreditoinnin yhteydessä jo arvioituja pätevyyttä koskevia vaatimuksia. Viranomaisena Liikenne- ja viestintävirasto käsittelee

luottamuksellista ja salassa pidettävää tietoa siihen liittyvien vaatimusten mukaisesti sekä huolehtii osaltaan tietojen suojaamisesta.

Valtiovarainministeriö tai liikenne- ja viestintäministeriö eivät esitä muutoksia suhteessa hallituksen esityksessä esitettyyn. Liikenne- ja viestintävirasto myös puoltaa tätä näkemystä.

Turvallisuusluokkien käyttäminen arviointivelvollisuuksien perusteena

Tuomioistuinviraston näkemyksen mukaan turvallisuusluokkaa ei tulisi käyttää ainoana kriteerinä sen ratkaisemiseen, tulisiko tietojärjestelmään kohdistaa erityinen tietoturvallisuuden arviointi tai millaisia arviointimenettelyjä siinä tulisi käyttää.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotuksen mukaan tietojärjestelmässä käsitelty tiedon turvallisuusluokka ei ole ainoa kriteeri, jonka perusteella arviointimenettely valitaan. Ehdotetun arviointilain 3 a §:n 2 momentin mukaan viranomaisten on valittava arviointimenettely riskiarvioinnin perusteella. Tämä tarkoittaa, että arviointimenettelyä valitessaan viranomainen voi huomioida eri kriteerejä, esimerkiksi arvioinnin taloudellinen ja tehokas toteuttaminen, arvioitavassa tietojärjestelmässä tai tietoliikennejärjestelyssä käsiteltävien tietojen luottamuksellisuus-, eheys-, saatavuus- ja jatkuvuudenhallintavaatimukset sekä salassapitovaatimukset ja turvallisuusluokat, arvioitavan järjestelmän tarkoituksenmukaiseen tuotantotapaan kohdistuvat vaatimukset ja tekninen laajuus, toteutustapa ja liitynnät muihin järjestelmiin sekä ulkopuolisen erityisosaamisen tarve suhteessa viranomaisen käytettävissä oleviin resursseihin. Viranomainen voi riskiarvioinnin perusteella pyytää arviointiviranomaisen arviointia tai hankkia tietoturvallisuuden arviointilaitoksen arvioinnin järjestelmälleen, vaikka siinä ei käsiteltäisikään turvallisuusluokiteltuja tietoja.

Hallituksen esityksen valmistelun aikana esillä oli myös vaihtoehto, jossa riippumattoman arvioinnin teettämistä koskeva arviointivelvollisuus olisi säädetty koskemaan tietojärjestelmiä, jotka ovat yhteiskunnan turvallisuuden ja varautumisen kannalta merkittäviä tai muuten kriittisiä. Tarkoituksena olisi ollut varmistaa, että arviointiviranomainen tai tietoturvallisuuden arviointilaitos toteuttaisi yhteiskunnan turvallisuuden ja varautumisen kannalta merkittävien tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden ja varautumisen arvioinnit, vaikka arvioitavassa järjestelmässä ei käsiteltäisi turvallisuusluokkiin I, II tai III luokiteltuja tietoja. Vaihtoehtoa ei kuitenkaan toteutettu, koska ei nähty mahdolliseksi lain tasolla tunnistaa selkeästi tarkempia kriteerejä, joiden perusteella arviointivelvollisuudesta olisi tullut säätää.

Valtiovarainministeriö ei esitä muutoksia suhteessa hallituksen esityksessä esitettyyn.

Ohjeistus ja lakimuutosten täytäntöönpano

Digi- ja väestötietoviraston, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n ja Poliisihallituksen lausunnoissa nousee esiin ehdotettujen lakien toimeenpanon yhdenmukaiset käytännöt ja kriteeristöt. Myös **Kyberala ry:n** lausunnossa nostetaan esiin lakien täytäntöönpanon seuranta ja menettelyjen yhteensovittaminen.

Vastine: Valtiovarainministeriö toteaa, että lakimuutosten toimeenpanon yhteydessä on tarkoitus laatia ohjeistusta lain täytäntöönpanosta, jossa käsitellään myös edellä mainituissa lausunnoissa esiin nostettuja kokonaisuuksia. Ohjeistuksen valmistelu on aloitettu. Ohjeistusta valmistellaan Digi- ja väestötietovirastossa yhteistoiminnassa muun julkisen hallinnon kanssa.

Marika Kalliotie
Neuvotteleva virkamies